SUUNNITELTU KEISARILEIKKAUS-OPAS POTILAALLE

Sisällys

YLEISTÄ KEISARILEIKKAUKSESTA 3
ÄITIYSPOLIKLINIKALLA 4
OHJEITA LEIKKAUSTA EDELTÄVÄÄN ILTAAN KOTONA 5
LEIKKAUSPÄIVÄ 5
ÄITI LEIKKAUSSALISSA 5
PUOLISO/ TUKIHENKILÖ MUKANA LEIKKAUSSALISSA 6
VUODEOSASTOLLA 7
KOTONA 8

YLEISTÄ KEISARILEIKKAUKSESTA

Tämä lehtinen on tarkoitettu sinulle, keisarileikkauksella synnyttävä äiti. Sen tarkoituksena on antaa tietoa tulevasta leikkauksesta, jotta sinulla ja perheelläsi on aikaa sopeutua tulevaan tapahtumaan. Olivatpa syyt keisarileikkaukseen mitkä tahansa, keisarileikkaus on yhtä oikea synnytys kuin alatiesynnytyskin. Se ei vaikuta äitiyteen kasvamiseen eikä estä hyvän äiti-lapsi-suhteen kehittymistä.

Keisarileikkaus eli sektio on melko yleinen toimenpide. Sen avulla Lapin Keskussairaalassa syntyy vuosittain reilu sata vauvaa ja sektiosynnytysten osuus kaikista synnytyksistä on viime aikoina ollut vähän alle 15 prosenttia.
Keisarileikkaukseen voidaan päätyä monista eri syistä kuten esimerkiksi lantion ahtaus, kohdunsuun peittävä ns. etinen istukka, vauvan asento tai äidin synnytyspelko.

ÄITIYSPOLIKLINIKALLA

Päätöksen keisarileikkauksesta tekee äitiyspoliklinikan lääkäri. Synnytystapa-arvio tehdään äitiyspoliklinikalla raskausviikolla 36-37. Kun päätös keisarileikkauksesta on tehty, varataan sitä varten aika leikkaussaliin mahdollisimman lähelle laskettua aikaa. Samalla kun saat ajan keisarileikkausta varten, äitiyspoliklinikan kätilö kertoo sinulle tulevasta toimenpiteestäsi. Sairaalaan tuloaika päätetään jokaisen kohdalla yksilöllisesti, suurin osa keisarileikkaukseen tulevista äideistä tulee sairaalaan leikkauspäivän aamuna. Äitiyspoliklinikka ohjelmoi sinusta verikokeita keisarileikkausta varten ja sopii kanssasi ajan, milloin ja missä käyt verikokeissa, muista varata aika laboratorioon (www.nordlab.fi)

Jos synnytyksesi käynnistyy aikaisemmin esim. supistukset alkavat tai lapsivesi menee, soita synnytyssalin puhelinnumeroon 016-3284512 ja lähde sairaalaan ohjeiden mukaan. Ota mukaan henkilökohtaiset hygieniatarvikkeet. Älä syö äläkä juo.

OHJEITA LEIKKAUSTA EDELTÄVÄÄN ILTAAN KOTONA

Leikkausta edeltävänä iltana saa syödä klo 24.00 saakka, jonka jälkeen tulee olla syömättä, juomatta ja tupakoimatta. Näin ehkäistään mahdollista pahoinvointia ja oksentelua leikkauksen aikana ja sen jälkeen. Kaikki korut ja kynsilakka tulee poistaa. Illalla käyt suihkussa ja peset hiuksesi, leikkausaamuna riittää pelkkä suihkussa käynti. Muista putsata napa erityisen hyvin. Älä poista ihokarvoja itse kotona, koska se lisää infektion riskiä. Hyvä yöuni ennen leikkausta on tärkeää.

LEIKKAUSPÄIVÄ

Leikkausaamuna tulet synnytysvastaanotolle klo 6.00 puolisosi tai tukihenkilösi kanssa. Ennen leikkaussaliin siirtymistä tehdään esivalmisteluja: pukeudut avopaitaan ja saat jalkaasi tukisukat. Saat mahahappoja neutraloivaa lääkettä suun kautta. Vauvan vointi tarkastetaan ottamalla sydänäänikäyrä. Älä ota omia säännöllisiä lääkkeitä leikkausaamuna, ennen kuin olet kuullut, mitä niistä saat ottaa leikkauspäivän aamuna. Kätilö saattaa sinut ja puolisosi/ tukihenkilösi leikkaussaliin.

ÄITI LEIKKAUSSALISSA

Suurin osa keisarinleikkauksista suoritetaan spinalipuudutuksessa. Anestesialääkäri laittaa puudutteen ja seuraa anestesiahoitajan kanssa vointiasi tarkasti koko leikkauksen ajan. Pian puudutteen laiton jälkeen alavartalo puutuu voimakkaasti ja leikkaus voi alkaa. Puutuminen testataan aina ennen leikkauksen aloittamista. Tietyntyyppiset tuntemukset kuten kosketuksen, kudosten venyttämisen ja painamisen voit aistia, koska olet hereillä koko leikkauksen ajan, mutta kipua et tunne. Mikäli jostakin syystä puudutus ei onnistuisi, on mahdollista nukuttaa.

Juuri ennen leikkauksen alkua kasvojesi eteen tulee suojaverho, joka estää näkyvyyden leikkausalueelle. Tässä vaiheessa puoliso/ tukihenkilö haetaan leikkaussaliin. Gynekologi voi aloittaa toimenpiteen, kun leikkausalue on puutunut. Vauva autetaan syntymään leikkaushaavan kautta. Napanuora katkaistaan ja leikkaava lääkäri ojentaa vauvan kätilölle. Kätilö kuivaa ja tarkistaa vastasyntyneen lämpöpöydällä, jonka jälkeen hänet tuodaan äidin luokse. Ensikohtaamisen jälkeen kätilö lähtee vauvan kanssa synnytyssaliin tai resurssien salliessa kätilö jää leikkaussaliin ja heräämöön sinun, vastasyntyneen ja puolison/ tukihenkilön kanssa.

Lapsen synnyttyä istukka poistetaan kohdusta leikkaushaavan kautta ja varmistetaan kohdun normaali supistuminen. Haava suljetaan ompeleilla. Haavan suojaksi laitetaan haavalappu, jotka poistetaan vuorokauden kuluttua leikkauksesta. Leikkauksen jälkeen siirrytään heräämöön. Yleisvointia, verenpainetta, pulssia, hengitystä ja kohdun supistumista tarkkaillaan leikkauksen jälkeen.

Leikkauksen jälkeen voi olla kipuja, pahoinvointia, palelevaa tunnetta ja vapinaa. Nämä tuntemukset liittyvät anestesiasta ja leikkauksesta toipumiseen ja menevät yleensä nopeasti ohi. Anestesialääkäri suunnittelee sinulle sektion jälkeiseen aikaan sopivan kivunlievityksen, johon kuuluu säännöllinen kipulääkitys ja lisäksi tarvittaessa annettava lääke. Kipulääkkeen tarpeen tiedät parhaiten sinä itse.

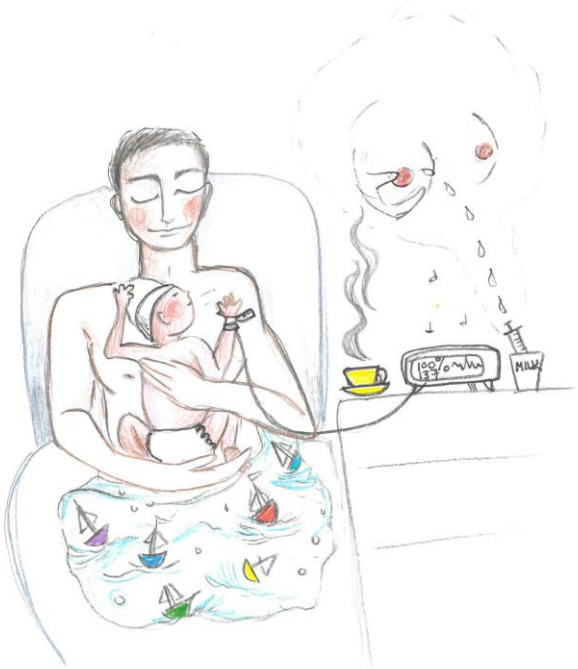

PUOLISO/ TUKIHENKILÖ MUKANA KEISARILEIKKAUKSESSA

Puoliso/ tukihenkilö voi halutessaan olla mukana keisarileikkauksessa, mutta päivystysleikkauksiin puoliso/ tukihenkilö ei pääse mukaan. Puoliso/ tukihenkilö lähtee äidin ja kätilön mukana leikkaussalin tiloihin. Hänet ohjataan odottamaan leikkaussalin ulkopuolella, kunnes hänet haetaan sieltä äidin puuduttamisen jälkeen. Leikkaussalissa voi ottaa kuvia vastasyntyneestä ja äidistä. Henkilökuntaa ei saa kuvata.

Vauvan synnyttyä puoliso/tukihenkilö lähtee synnytyssaliin kätilön ja vauvan kanssa, jolloin vastasyntyneen voi ottaa ihokontaktiin. Synnytyssalin resurssien salliessa jäädään pariksi tunniksi heräämöön, tällöin vauva on äidillä ihokontaktissa.

Vauvan vointia seurataan vähintään parin tunnin ajan synnytyssalissa/ heräämössä. Osastolle siirryttäessä vauva mitataan ja punnitaan. Mikäli lasta seurataan keisarileikkauksen jälkeen synnytyssalissa, niin puoliso/ tukihenkilö voi käydä äidin luona heräämössä, mikäli tilanne siellä sen sallii.

VUODEOSASTOLLA

Synnyttäneiden vuodeosastolla voinnin seuranta jatkuu hoitosuunnitelman mukaisesti, huomioiden jokaisen yksilölliset tarpeet. Osastolla seurataan ja tarvittaessa hoidetaan kipua, happisaturaatiota, hengitystä, jälkivuodon määrää ja laatua, leikkaushaavaa, kohdun supistuneisuutta ja virtsan erittymistä. Tavoitteena on, että vauvan saa ihokontaktiin ja rinnalle viimeistään heti vuodeosastolle siirtymisen jälkeen.

Leikkauksen jälkeisenä päivänä seuranta on tiheää myös yön aikana. Leikkauksen jälkeen hyvä kivunlievitys on tärkeää toipumisen kannalta. Kipulääkkeinä käytetään suun kautta otettavia kipulääkkeitä. Leikkauspäivän iltana sinulle aloitetaan Klexane-lääkitys eli ns. ”napapiikki”, jonka tarkoituksena on ennaltaehkäistä verisuonitukoksia. Klexane pistetään ihon alle ja jatkuu kaikilla sektiolla synnyttäneillä vähintään 10 vrk. Leikkauksen jälkeen voit alkaa syödä normaalia ruokaa. Vatsantoimintaa vilkastutetaan purukumin pureskelulla ja lääkkeellä.

Leikkauksen jälkeen on hyvä nousta ylös vuoteesta mahdollisimman pian kivun ja voinnin sallimissa rajoissa. Nopea mobilisoituminen auttaa kivun kanssa ja vatsantoiminta nopeutuu. Helpoin tapa nousta ylös vuoteesta on nousta kyljen kautta. Ylös noustessasi hengitä syvään, tue haavaa kädelläsi ja muista kävellä suorana, vaikka se tuntuisi vaikealta. Sinua ohjataan myös osastolla ylös noususssa ja leikkauksen jälkeisessä liikkumisessa.

Haavalla on yleensä poistettavat ompeleet ja ne poistetaan 7.päivänä leikkauksesta esimerkiksi omassa terveyskeskuksessa. Kotiin pääsy sairaalasta riippuu omasta ja vauvasi voinnista. Hoitoaika sairaalassa määräytyy yksilöllisesti, yleensä sairaalassa vietetään sektion jälkeen 2-5 päivää. Ennen kotiuttamista käyt kätilön kanssa läpi kotihoito-ohjeet. Halutessasi voit keskustella myös lääkärin kanssa.

Vauvan hoidon voit aloittaa oman vointisi mukaan. Keskustele toiveistasi ja ajatuksistasi vauvan hoidon ja imetysten suhteen hoitajasi kanssa, niin voimme parhaiten tukea ja opastaa sinua ja perhettäsi niissä asioissa, joissa koet sitä tarvitsevasi.

KOTONA

Kotiuduttuasi ota yhteyttä äitiysneuvolaan ja sovi terveydenhoitajan kanssa kotikäynnistä ja muista ajankohtaisista asioista. Jälkitarkastus synnytyksen ja leikkauksen jälkeen suoritetaan neuvolassa tai äitiyspoliklinikalla 5-12 viikon kuluttua leikkauksesta.
Leikkauksen jälkeen olet vielä toipilas, joten kotiaskareet voivat tuntua raskailta. Nostaminen, taakkojen kantaminen, mattojen piiskaus yms. ovat liian raskaita töitä leikkauksesta toipuvalle äidille. Nostaa voit vain sen verran mitä vauva painaa. Leikkauksesta toipumista edistävät mm. riittävä lepo, vauvan imettäminen, ulkoilu, säännöllinen ruokailu ja päivittäiset kuntoutusharjoitukset. Leikkaushaavan suihkuttelua ja ilmakylpyjen ottamista jatkat vielä kotona. Saunomista tulee välttää kaksi viikkoa. Ammekylpyjä ja uimista on syytä välttää niin kauan kuin on jälkivuotoa.

Sukupuoliyhdyntä on mahdollista, kun jälkivuoto on loppunut ja kun itse sitä haluat. Vauvan syntymä vaikuttaa myös tuoreiden vanhempien seksuaalisuuteen ja heidän väliseen suhteeseensa. Vanhempien keskinäinen hoidettu ja toimiva suhde on parasta mitä he voivat lapselleen antaa.

On hyvä tietää, että raskaus voi alkaa, vaikka kuukautiset eivät olisi alkaneet. Kuukautiset voivat olla epäsäännölliset tai poissa koko imetyksen ajan. Ennen jälkitarkastusta olisi hyvä olla mietittynä jatkoehkäisy. Sitä ennen on hyvä käyttää kondomia. Keisarileikkauksen jälkeen suositellaan raskaudenehkäisyä 1 vuoden ajan, jotta kohtulihaksen haava pääsee kunnolla paranemaan ennen seuraavaa raskautta.

Mielialasi synnytyksen jälkeen on vaihteleva, nauru ja itku ovat hyvin herkässä. Monet tuntevat masennusta ainakin ajoittain, mutta keskustelu puolison, ystävien ja oman kätilön/terveydenhoitajan kanssa helpottaa. Jotkut keisarileikkauksella synnyttäneet äidit saattavat tuntea pettymystä, kun eivät ole voineet synnyttää alateitse. Silloin on hyvä muistaa, että leikkauksella pyritään antamaan lapsellesi mahdollisimman hyvä elämän alku.

Tämä keisarileikkaus ei välttämättä sulje pois mahdollisuutta, että synnytät seuraavan lapsesi alateitse, mikäli tämä on ensimmäinen keisarileikkauksesi. Seuraavan raskauden lopulla, 36-37 raskausviikolla neuvolan terveydenhoitaja/ lääkäri lähettää sinut synnytystapa-arvioon äitiyspoliklinikalle.

Laatinut LKS äp/TT
Päivitetty 3.5.2019 /TT
Päivitetty 21.4.2020/MH&KL, 16.5.20 PL, 3.6.20 LJ
Kuvitus: HO